

ETIČKI KODEKS

ASOCIJACIJE TUMAČA SRPSKOG ZNAKOVNOG JEZIKA

1. Profesionalnost
2. Stručnost
3. Diskrecija
4. Nepristrasnost
5. Sposobnost
6. Tačnost
7. Stalno stručno usavršavanje
8. Profesionalna solidarnost
9. Nediskriminacija
10. Poštovanje klijenta

1. Profesionalnost

- Tumač je dužan da se adekvatno pripremi za odgovarajući prevodilački zadatak (upozna se sa temom, terminologijom, kontekstom i sl) kao i da na vreme dođe na mesto održavanja zadatka - najmanje 15 minuta pre početka;
- Tumač je dužan da proveri da li postoji prepreka u komunikaciji sa korisnikom, tj. da li koriste isti znakovni jezik;
- Tumač je dužan da se, u slučaju vanrednih komunikacijskih problema (npr. u radu sa osobama sa kognitivnim problemima, sa osobama koje nisu prošle kroz formalno obrazovanje ili koje ne poseduju jezičko znanje i veštine, u susretu sa stranim znakovnim jezikom i sl.) obrati za pomoć (npr. iskusnijim profesionalnim tumačima, gluvim tumačima ili stručnjacima u oblasti jezika) kako bi što bolje obavio zadatak i kako bi poruku preneo tačno i u potpunosti;
- Tumač je dužan da se uzdrži od davanja saveta i izražavanja sopstvenog mišljenja;
- Ako, iz nekog razloga, tumač nije u stanju da obavi zadatak koji je prihvatio mora o tome na vreme da obavesti korisnike i da pomogne da se pronađe zamena;
- Postoje situacije u kojima je korisniku potrebna informacija o tome gde može dobiti neki savet ili uslugu (npr. ako gluvi korisnik ne zna za postojanje centara za socijalni rad ili sl.) primereno je takvu informaciju dati, vodeći računa da se time ne povrede prava korisnika i da se ne ulazi u diskusije o samim uslugama;
- Od tumača se očekuje da bude u skladu sa okolnostima u kojima se odvija prevođenje, kako po pitanju ponašanja, tako i po pitanju svog izgleda. Treba imati na umu da će se utisak koji ostavlja tumač reflektovati na korisnika;
- Tumač mora da izbegava situacije u kojima može da se nađe u poziciji sukoba interesa;
- Tumač ne sme da upotrebi poverljive informacije, do kojih je došao tokom prevođenja, za bilo kakvu ličnu, finansijsku ili profesionalnu korist.

2. Stručnost

- Tumač se mora obavezati da će pružiti najbolji mogući kvalitet usluge, u okviru svojih mogućnosti;
- Od tumača se očekuje da prati razvoj u upotrebi znakovnog jezika;
- Tumač je dužan da prihvata poslove u skladu sa svojim znanjem, sposobnostima, trenutnim psihofizičkim stanjem, kao i sa potrebama klijenta;
- Nekada se može dogoditi da tumač nije bio unapred upoznat sa kompleksnošću samog zadatka, u tom slučaju on je obavezan da o tome obavesti korisnika na licu mesta kako bi se za to potražilo odgovarajuće rešenje;
- Tumač je dužan da prikupi informacije koje će mu pomoći da ima uvid u to da li taj zadatak može obaviti u potpunosti i da na osnovu toga donese odluku da li će ga prihvatiti;
- Tumač je dužan da proceni potrebe klijenata i situaciju u kojoj će se prevođenje odvijati pre i tokom rada i da bude spreman na prilagođavanje kada je to potrebno;
- Tumač je dužan da verodostojno prenese sadržaj i duh poruke, koristeći jezik koji će korisnici najbolje razumeti i koji je prilagođen datoj situaciji, a svoje greške ispravlja diskretno i efikasno.

3. Diskrecija

- Sve informacije koje dođu do tumača tokom prevođenja su strogo poverljive i ne smeju se prenositi drugima;
- Izuzetak čine situacije u kojima predstavnici organa vlasti (sud, policija i sl) zvaničnim putem zahtevaju suprotno. Tom prilikom o tome obavezno obavestiti one kojih se te informacije tiču;
- Informacije se u određenim situacijama, mogu podeliti sa kolegama tumačima koji rade na istom zadatku, i samo kad je to neophodno, sa kolegama tumačima ili stručnim timom, a u cilju rešavanja profesionalne dileme i vodeći računa o diskreciji klijenata.

4. Nepriistrasnost

- Tumač je posrednik u komunikaciji, nije zastupnik ni jedne od strana među kojima se komunikacija događa;
- Tumač mora uvek biti neutralan, nepriistrasan i objektivan;
- Tumač ne sme da menja ili modifikuje poruku iz političkih, religioznih, moralnih, filozofskih ili bilo kojih drugih pristrasnih razloga ili ličnih stavova;
- U slučaju da tumač proceni da ne može da ispuni uslov o nepriistrasnosti, mora razmotriti moguće opcije, među kojima i tu da ne prihvati ili da se povuče sa datog zadatka.

5. Sposobnost

- Tumač je dužan da preuzme odgovornost za kvalitet obavljenog prevodilačkog zadatka i prihvatiti određeni zadatak samo ako je siguran da poseduje odgovarajuća znanja, veštine i sposobnost za njegovo obavljanje.

6. Tačnost

- Prevođenje mora biti verno i svaka poruka izvornog teksta mora biti verno prevedena. To se ne sme mešati sa doslovnim (bukvalnim) prevodom. Verno prevođenje podrazumeva da se forma, ton i dublje značenje izvorne poruke prenese na način koji je razumljiv i u duhu jezika i kulture jezika na koji se prevodi. U tom procesu ni jedna informacija se ne sme ispustiti ili pridodati.

7. Stalno stručno usavršavanje

- Od tumača se očekuje da stalnim unapređenjem svojih znanja i veština održava kompetenciju i nivo profesije tumača znakovnog jezika.

To podrazumeva da tumač:

- pohađa radionice i konferencije iz oblasti znakovnog jezika u zemlji i inostranstvu;
- traži savet i konsultuje se sa ostalim kolegama iz profesije;
- učestvuje u događajima u okviru zajednice gluvih;
- unapređuje svoje poznavanje jezika i kulture;
- da se stalno informiše o oblastima u kojima tumači (zdravstvo, pravo i sl);

- da se upoznaje sa aktuelnim tendencijama u oblasti prevođenja, da se informise o zakonima, politikama, pravilima i regulativama i svim aktima koji imaju neki uticaj na profesiju tumača;
- da čini sve što mu može pomoći da što profesionalnije i kvalitetnije obavlja svoj posao.

8. Profesionalna solidarnost

- Od tumača se očekuje da saraduju sa svojim kolegama. Način na koji se tumači odnose prema svojim kolegama reflektuje se na profesiju u celini.

To podrazumeva da tumač:

- održava dobre međuljudske odnose sa kolegama tumačima;
- radi u saradnji sa članovima tima i da se pre početka obavljanja zadatka dogovara o svim pitanjima vezanim za logistiku;
- da pruži profesionalnu podršku kada je to potrebno, i da kontroliše tačnost prevoda kada radi u timu;
- prvo sa kolegom direktno raspravi i reši situaciju u kojoj je došlo do kršenja nekog od Etičkog kodeksa i da podnese zvaničnu prijavu tek ako ti pokušaји ne donesu rezultat ili ako kršenje nanosi veliku štetu ili se ponavlja;
- pruži pomoć i podršku kolegama, da ih osnažuje razmenjivanjem znanja i da preuzima ulogu mentora kada je to primereno;
- traži saglasnost kolega pre nego što nekoga od mladih tumača na obuci pozove da prisustvuje nekom zadatku;
- sve konflikte i nesuglasice sa kolegama rešava direktno i civilizovano i da ne narušava ugled svojih kolega i čitave profesije.

9. Nediskriminacija

- Tumač je dužan da pruži uslugu na profesionalan i kvalitetan način bez obzira na boju kože, nacionalno poreklo, rod, versko opredeljenje, godine, invaliditet, seksualno opredeljenje ili bilo koju drugu karakteristiku korisnika.

10. Poštovanje korisnika

- Tumač mora da poštuje izbor korisnika po pitanju tumača, načina i dinamike tumačenja, uzimajući u obzir kvalifikacije, mogućnosti i datu situaciju.

To podrazumeva da tumač:

- poštuje zahtev ili potrebu korisnika po pitanju izbora načina komunikacije i da poruku prenosi u skladu sa time (koristeći srpski znakovni jezik ili srpski jezik potpomognut znakovima, odnosno znakovni srpski);
- uvek pristupa korisnicima na profesionalan način;
- traži saglasnost korisnika pre nego što nekog mladog tumača na obuci dovede na zadatak;
- obezbeđuje pristupačnu komunikaciju i ravnopravnost i podržava potpunu interakciju i samostalnost korisnika;
- poštuje različitosti u znakovnom jeziku koje se mogu javiti.

Tumači znakovnog jezika rade po određenim uslovima koji su definisani **Standardima rada i angažovanja profesionalnih tumača za znakovni jezik**.

Zbog nedostatka tumača, moguće je da će tumači dolaziti u situacije u kojima neće moći da ispoštuju neko od ovih pravila (npr. pravilo da izbegavaju situacije u kojima se mogu naći u poziciji sukoba interesa ili da izbegavaju situacije u kojima ne mogu garantovati svoju nepristrasnost). U takvim situacijama o tome treba odmah obavestiti korisnika kako bi se došlo do odgovarajućeg rešenja.

Kršenje Etičkog kodeksa tumača dovodi do sankcija, uključujući i brisanje iz registra tumača.